

Ks. Paweł Konieczny

Środowiskowe i edukacyjne uwarunkowania aktywności społeczno-religijnej młodzieży maturalnej. Na podstawie badań w Archidiecezji Przemyskiej - streszczenie

W refleksji społeczno-pedagogicznej problematyka aktywności młodzieży, w tym na polu społeczno-kulturowym zajmuje niebagatelne miejsce, ponieważ młodzież jest kategorią szczególnie podlegającą wpływom zmian społeczno-cywilizacyjnych typowych dla nowoczesnego społeczeństwa, a jednocześnie przypisuje się jej kluczowe znaczenie w kreowaniu przyszłości. W związku z tym naukowa refleksja dotycząca młodego pokolenia i jego aktywności społeczno-religijnej wymaga usytuowania jej w aktualnych uwarunkowaniach makro i mikro środowiskowych, bo to właśnie w ich kontekście dokonuje się na co dzień proces socjalizacji. Warto zauważyć najpierw, że przyspieszone od kilku dekad zmiany cywilizacyjne wygenerowały szereg zjawisk i procesów nie zawsze korzystnych dla harmonijnej socjalizacji młodego pokolenia. Należą do nich m.in. pluralizm światopoglądowy bez zaznaczenia wyraźnych kryteriów oceny treści wychowawczych jakie w sobie zawierają, tendencje do zmiany definicji kluczowych wartości społecznych, tj. jak rodzina czy patriotyzm, zmiana kierunku orientacji wartościujących (np. osłabienie postaw prospołecznych a zwrot ku indywidualizmowi), promowanie w tle społecznym (najczęściej przy użyciu mediów masowych) indywidualizmu i konsumpcyjnych wzorów życia, złaicyzowanie, kult przyjemności, osłabienie znaczenia autorytetów, ujawnianie się tendencji do osłabiania znaczenia wspólnot pierwotnych (m.in. rodziny).

Te i inne niekorzystne wzorce wydają się generować, zwłaszcza w młodym pokoleniu poczucie chaosu, bezradności oraz swoistego rodzaju syndrom wycofania ze sfery publicznej. Prowadzone sukcesywnie badania dotyczące tej problematyki wyraźnie sygnalizują podatność młodzieży na wyżej wspomniane wpływy kultury globalnej co sprawia, że młode pokolenie doświadcza trudności w określeniu własnej struktury osobowo-społecznej oraz trudności w uaktywnieniu własnego potencjału na wielu polach życia publicznego.

Celem zrealizowanych w ramach niniejszej pracy badań było określenie związków zachodzących pomiędzy cechami środowiska społecznego i uwarunkowaniami edukacyjnymi badanej populacji młodzieży maturalnej, a wytypowanymi polami oraz aspektami jej aktywności społeczno-religijnej. Podstawowym zadaniem podjętych badań było

poszukiwanie odpowiedzi na pytanie: jakie środowiskowe i edukacyjne czynniki warunkują aktywność społeczno-religijną młodzieży maturalnej uczącej się w wybranych szkołach średnich na terenie Archidiecezji Przemyskiej?

Kierunki podjętych analiz uwidaczniają się w przyjętej strukturze pracy, zawierającej w sobie sześć rozdziałów. Treści zawarte w rozdziale pierwszym dotyczą definicyjnych ustaleń kluczowych w pracy kategorii pojęciowych, takich m.in., jak aktywność społeczna i religijna. W rozdziale drugim omówione zostały kwestie związane z definiowaniem młodzieży jako podmiotu życia społeczno-religijnego, jak też scharakteryzowano współczesny kontekst funkcjonowania młodego pokolenia. W rozdziale trzecim podjęto zagadnienia dotyczące znaczenia grup pierwotnych tj. rodzina, szkoła, parafia w procesie socjalizacji młodzieży i przygotowania jej do aktywnego uczestnictwa w życiu publicznym. W rozdziale czwartym przedstawiono założenia metodologiczne własnych badań empirycznych. W rozdziale piątym i szóstym zostały odpowiednio zaprezentowane dane empiryczne uzyskane jako wyniki przeprowadzonych badań oraz weryfikacja hipotez, jak też interpretacja uzyskanych danych. W strukturze pracy zostały zawarty także Aneks, w tym spis bibliograficzny, wzór ankiety oraz spis tytułów tabel.

Podjęte w pracy analizy prowadziły do ustalenia zależności między ustalonym poziomem społeczno - religijnej aktywności badanej młodzieży w określonych jej obszarach, a brany pod uwagę cechami makro i mikro środowiskowymi, uwzględnianymi jako czynniki warunkujące. Występujące tendencje zobrazowane zostały ilustracjami z badań empirycznych, przeprowadzonych na próbie 645 uczniów klas maturalnych.

Przeprowadzona analiza bogatego materiału empirycznego pozwoliła ustalić kilka zasadniczych wniosków. Przede wszystkim należy podkreślić, że aktywność społeczno-religijną maturzystów można scharakteryzować jako pochodną cech środowisk socjalizacji młodego pokolenia, wśród których rodzina i jej kondycja odgrywa fundamentalne znaczenie. Zaprezentowane w niniejszej pracy wyniki analiz badawczych jednoznacznie potwierdziły, że to rodzina pochodzenia i jej zasobność kapitału kulturowego wyznaczonego zasadniczo wskaźnikami tj. częstotliwość praktykowanych aktywności kulturowych, struktura, wykształcenie rodziców, ich prestiż zawodowy i społeczny, otwartość na zaangażowanie społeczne i religijne oraz promowane w procesie wychowania wartości stanowią istotne czynniki stymulujące uwagę młodzieży na tym, co dzieje się w jej otoczeniu.

Maturzyści korzystnie usytuowani w rodzinach o wysokim kapitale społeczno-kulturowym, pochodzący z rodzin pełnych, w których wysoko ceni się wartości tj. patriotyzm, przyjaźń, rodzina, pomaganie innym, wiara religijna, Bóg, zbawienie, w zdecydowanie

większym stopniu zadeklarowali swoją żywą aktywność społeczno-religijną we wszystkich analizowanych jej płaszczyznach. Zaprezentowane w niniejszej pracy analizy stanowią wymowne potwierdzenie przyjętych przypuszczeń. Cechy tła społecznego, a zwłaszcza kondycja rodziny pochodzenia ankietowanych stanowią w opiniach badanych istotne czynniki warunkujące jej aktywność społeczno-religijną.

Uzyskane w toku badań wyniki stały się także podstawą do sformułowania wniosków praktycznych, które mogą być inspiracją dla ukierunkowania procesów edukacji i wychowania społecznego młodego pokolenia.